

Zápis ze zasedání Odborné skupiny Vládního výboru pro osoby se zdravotním postižením pro regionální rozvoj

Datum: 21.04.2022

Poradu řídil: Jiří Vencel (NRZP ČR)

Přítomni: Iva Divoká (KÚ Jihočeského kraje), Blanka Espinoza (ÚV ČR), Monika Havelková (KÚ kraje Vysočina), Andrea Klimečková (KÚ Libereckého kraje), Václav Krása (NRZP ČR), Edita Moučková (Pardubický kraj), Pavel Ptáčník (ÚV ČR), Radek Schindler (Magistrát hl. m. Prahy), Markéta Skalská (ÚV ČR), Dagmar Steinbachová (KÚ Plzeňského kraje), Gabriela Svobodová (KÚ Moravskoslezského kraje), Filip Zapletal (KÚ Plzeňského kraje)

Program jednání:

1. Informace o stavu naplňování krajských plánů vyrovnávání příležitostí pro osoby se zdravotním postižením – pravidla jejich monitorování a vyhodnocování a jejich případná aktualizace.
2. Průběh dotačního řízení na financování sociálních služeb v jednotlivých krajích pro rok 2022.
3. Vytváření plánů rozvoje sociálních služeb v jednotlivých krajích.
 - Existují aktuální plány? Chystají se v nejbližším období jejich změny či aktualizace?
4. Jak jsou při přípravě návrhů plánů rozvoje sociálních služeb a komunitního plánování zastoupeny skupiny uživatelů sociálních služeb (včetně osob se zdravotním postižením)?
5. Pomoc krajů občanům se zdravotním postižením přicházejícím z Ukrajiny (poznatky a zkušenosti).
6. Jak je zajištěna v jednotlivých krajích dostupnost veřejné dopravy pro osoby s omezenou schopností pohybu nebo orientace (zejména pro osoby s těžším zdravotním postižením), četnost bezbariérových spojů v železniční i meziměstské autobusové dopravě.
 - Přispívají kraje městům na provoz speciální dopravy pro osoby se zdravotním postižením (přeprava mikrobusem)?
7. Aktuální opatření Národního plánu podpory rovných příležitostí pro osoby se zdravotním postižením na období 2021–2025, které se mohou dotýkat činnosti krajů a krajských úřadů.
8. Různé

Předseda Jiří Vencel úvodem přivítal účastníky jednání a členky a členové se poté krátce představili.

Omluvení zástupci z Ústeckého, Zlínského a Královéhradeckého kraje zaslali vyjádření k jednotlivým bodům písemně.

1. Informace o stavu naplňování krajských plánů vyrovnávání příležitostí pro osoby se zdravotním postižením – pravidla jejich monitorování a vyhodnocování a jejich případná aktualizace.

Václav Krása (NRZP ČR): Shrnuje informace o plánech vyrovnávání příležitostí pro osoby se zdravotním postižením v jednotlivých krajích, které Národní rada osob se zdravotním postižením ČR (NRZP ČR) získala v rámci monitorování plnění Národního plánu podpory rovných příležitostí pro osoby se zdravotním postižením na období 2021–2025. Vyzdvihl v tomto ohledu důležitost spolupráce krajských koordinátorů NRZP ČR s kraji nejen při tvorbě těchto plánů, ale také při jejich vyhodnocování a aktualizaci. Většina krajů má aktuálně platné krajské plány, v některých krajích již také probíhá příprava plánů navazujících. Jihomoravský kraj a hl. m. Praha v aktuálním období obdobný strategický dokument platný nemají. Příprava, realizace a monitorování krajských plánů probíhá efektivněji, pokud je v kraji pro tuto oblast určený gestor, kterým je většinou odbor sociálních věcí. Pro monitorování, příp. návrh aktualizace, bývají zřizovány také speciální komise.

Dagmar Steinbachová (Plzeňský kraj): Role zástupce Národní rady v kraji je nezastupitelná, jelikož je pro návrh opatření a jejich odůvodnění klíčové, aby požadavky vycházely přímo z cílové skupiny, tedy osob se zdravotním postižením.

2. Průběh dotačního řízení na financování sociálních služeb v jednotlivých krajích pro rok 2022.

Jiří Vencel (NRZP ČR): Cílem tohoto bodu jednání bylo především získat informace o tom, do jaké míry se promítlo rozpočtové provizorium do financování sociálních služeb a zjistit celkový objem finančních prostředků poskytovatele sociálních služeb na tento rok.

Edita Moučková (Pardubický kraj): Zastupitelstvo kraje v únoru schválilo dotace z rozpočtu kraje z programu víceleté podpory na období 2022 až 2025, pro rok 2022 činí jejich výše cca 33 mil. Kč. Z důvodu rozpočtového provizoria kraj garantoval výplatu cca 50 % předpokládané výše dotace ze státního rozpočtu tak, aby poskytovatelé sociálních služeb měli zajištěno financování mezd a platů na 1. polovinu roku 2022. Poté bude probíhat přepočítávání podle skutečné výše dotace, poskytovatelům sociálních služeb by tedy neměly nastat komplikace.

Filip Zapletal (Plzeňský kraj): Rada kraje rozhodla o poskytování půjček pro neziskové organizace ve výši 200 mil. Kč. Zbývající část finančních prostředků ze státního rozpočtu bude rozdělována v květnu. Ve vztahu k roku 2021 je zde pokles o 77 mil. Kč.

Gabriela Svobodová (Moravskoslezský kraj): V rámci dotačního programu, který navazuje na aktivity krajského plánu, bylo rozděleno 6 mil. Kč, k financování dle zákona o sociálních službách poskytne bližší informace písemně.

Iva Divoká (Jihočeský kraj): Poskytovatelům sociálních služeb byly poskytnuty dvě splátky, první v průběhu měsíce března, druhá pak v dubnu. V průběhu května bude doplacena zbývající část.

Erika Volavková (kraj Vysočina): Kraj prozatím poskytl zálohy, v květnu bude rozdělovat zbývající část finančních prostředků, do nákladů se bohužel promítá cena energií.

Andrea Klimečková (Liberecký kraj): Část dotace již byla poskytnuta v době rozpočtového provizoria, v únoru bylo poskytnuto 156 mil. Kč, k rozdělení jsou dotace v celkové výši 180 mil. Kč. V současné době není zřejmé, zda bude možné další dofinancování. V loňském roce bylo dofinancováno z individuálního projektu 45 mil. Kč.

Radek Schindler (hl. m. Praha): Na začátku roku bylo financování řešeno přidělením grantů ve výši 597 mil. Kč, v rámci rozpočtového provizoria bylo rozděleno 457 mil. Kč, zbývající část bude ještě rozdělena. Celkový objem finančních prostředků je o 130 mil. Kč menší než v minulém roce.

Blanka Espinoza (ÚV ČR): Dle zaslaného vyjádření stručně představila situaci ve Zlínském, Ústeckém a Královéhradeckém kraji. V rámci rozpočtového provizoria obdrželi poskytovatelé sociálních služeb v těchto krajích zálohy, v průběhu května bude vyplacena zbývající část dotace.

Václav Krása (NRZP ČR): Navrhl, aby byla na podzimní schůzce podána informace o tom, jaké má aktuální navýšování cen za energie a pohonné hmoty dopad na rozpočty poskytovatelů sociálních služeb a zda výše dotace pokryje i tyto zvýšené náklady.

3. Vytváření plánů rozvoje sociálních služeb v jednotlivých krajích.

- Existují aktuální plány? Chystají se v nejbližším období jejich změny či aktualizace?

4. Jak jsou při přípravě návrhů plánů rozvoje sociálních služeb a komunitního plánování zastoupeny skupiny uživatelů sociálních služeb (včetně osob se zdravotním postižením)?

Edita Moučková (Pardubický kraj): V prosinci 2021 byl schválen střednědobý plán rozvoje i síť sociálních služeb, jejichž aktualizace je možná v návaznosti na aktuální potřeby. V rámci přípravy střednědobých plánů jsou mapovány potřeby občanů a probíhá také spolupráce s obcemi. Byla vytvořena pracovní skupina, získávají se informace od sociálních pracovníků a místních akčních skupin. Na základě výzvy mohli podněty podávat také poskytovatelé a klienti sociálních služeb. Práce nad návrhem nového krajského plánu na období 2022–2026 probíhala podle harmonogramu. K novému krajskému plánu obdržel KrÚ Pk 40 podnětů od nejrůznějších subjektů. Krajský plán byl schválen v prosinci 2021.

Dagmar Steinbachová (Plzeňský kraj): Probíhá příprava nového plánu rozvoje sociálních služeb, který bude vycházet z plánu aktuálně platného. Problematikou se zabývá výbor zastupitelstva pro sociální věci, byly také vytvořeny speciální pracovní skupiny, kterých je možné se účastnit, termíny jejich jednání jsou dopředu zveřejňovány. V rámci plánování je nezastupitelná role obcí s rozšířenou působností, kde tato činnost fakticky probíhá.

Gabriela Svobodová (Moravskoslezský kraj): Kraj má aktuálně platný střednědobý plán pro období 2021–2023 a již zahájil přípravu pro další navazující tříleté období. Organizaci jeho tvorby zajišťuje řídicí skupina zřízená radou kraje, zřízeno bylo také pět pracovních skupin. Pracovních skupin se účastní také zástupci poskytovatelů sociálních služeb, jsou přizváni i jejich uživatelé. Problematika osob se zdravotním postižením byla prozatím řešena pouze s jednotlivci, vhodnější a efektivnější by bylo přizývat zástupce organizací hájících práva těchto osob.

Iva Divoká (Jihočeský kraj): Kraj má schválený střednědobý plán na období 2022–2024, nyní je připravován akční plán na rok 2023, který je ve veřejném připomínkování. Na podzim kraj zahájí

práci na novém Střednědobém plánu rozvoje sociálních služeb na období 2025–2027, který bude konzultován s poskytovateli sociálních služeb, zástupci obcí i zástupci uživatelů.

Erika Volavková (kraj Vysočina): Kraj má střednědobý plán platný do konce roku 2022. Probíhá tvorba nového, na které se podílí 8 pracovních skupin (senioři a osoby se zdravotním postižením, dále skupina pro osoby s mentálním a kombinovaným postižením nebo skupina pro osoby s poruchou autistického spektra), které se aktivně podílejí na jeho aktualizaci. Nový plán by měl být schválen na podzim a bude platný pro období 2023–2025. Kraj v této věci spolupracuje také s obcemi, které poskytují podněty, jsou pořádány tematické kulaté stoly se zástupci poskytovatelů a pečujících osob.

Andrea Klimečková (Liberecký kraj): Kraj má schválený střednědobý plán pro období 2021–2023, poté bude plán aktualizován. Základní síť sociálních služeb se aktualizuje každoročně. Komunitního plánování se účastní skupina poskytovatelů i uživatelů, jsou sbírány informace také od jednotlivých obcí, nefunguje zde však systematické komunitní plánování. Individuální požadavky jsou řešeny průběžně.

Radek Schindler (hl. m. Praha): Praha má platný a schválený plán pro období 2022–2024, krajská síť je aktualizována jednou ročně. Komunikace se zástupci cílových skupin není systémová, ale funguje, stejně tak spolupráce se spolky a dalšími organizacemi. Novinkou je zavedení podmínky pro vznik nové služby, a to povinnost doložit stanovisko zástupců uživatelů sociálních služeb a jejich spolků. Magistrát dále vytvořil pracovní skupinu pro byty zvláštního určení za účelem zvýšení kvality života jejich obyvatel.

Blanka Espinoza (ÚV ČR): Dle zaslaných vyjádření informovala o praxi v Ústeckém kraji, jehož střednědobý plán rozvoje sociálních služeb je platný pro období 2022–2024, aktualizace probíhají prostřednictvím akčního plánu dvakrát ročně. V rámci komunitního plánování činnosti koordinuje řídicí manažerská skupina, ve které jsou zastoupeny také organizace osob se zdravotním postižením.

Ve Zlínském kraji nyní probíhá schvalování střednědobého plánu rozvoje pro období 2023–2025. Skupiny uživatelů sociálních služeb jsou při přípravě návrhů plánů rozvoje sociálních služeb účastni zejména v rámci komunitního plánování na obcích s rozšířenou působností, a to prostřednictvím pracovních skupin a také v rámci veřejného projednávání.

Královéhradecký kraj má přijatý střednědobý plán pro období 2021–2023, pravidelně probíhá jeho aktualizace. Na úrovni obcí jsou uživatelé zapojeni na úrovni pracovních skupin, případně prostřednictvím rozhovorů či jiných metod zjišťování potřeb.

5. Pomoc krajů občanům se zdravotním postižením přicházejícím z Ukrajiny (poznatky a zkušenosti).

Registraci uprchlíků z Ukrajiny a základní poradenství zajišťují krajská asistenční centra pomoci Ukrajině (KACPU).

Jiří Vencel (NRZP ČR): Svaz neslyšících a nedoslýchavých ČR eviduje cca 300 občanů Ukrajiny, kteří se na svaz obrátili s žádostí o pomoc. Jedná se např. o požadavek na vybavení sluchadly či zajištění tlumočení do ukrajinského znakového jazyka.

Pavel Ptáčník (ÚV ČR): Na internetových stránkách Úřadu vlády ČR v sekci VVOZP je zveřejněn seznam spolků s celostátní působností, které jsou zaměřeny na různé skupiny osob se zdravotním postižením a které nabízejí uprchlíkům pomoc.

Václav Krása (NRZP ČR): Národní rada má poradnu v 10 krajích, zatím evidují pouze několik případů, kdy se na poradnu obrátili přímo občané Ukrajiny, komunikace je však vzhledem k jazykové bariéře obtížná. Situaci uprchlíků se zdravotním postižením se zabývala i patientská rada, je zde velký požadavek na kompenzační pomůcky a specializovanou péči.

Edita Moučková (Pardubický kraj): Asistenční centrum je umístěno v prostorách krajského úřadu. Centrum řídí krizový štáb a od 25. března slouží služby také zaměstnanci odboru sociálních služeb. Byl vydán letáček v ukrajinštině, který obsahuje informace o tom, co nabízí sociální pracovník pro dospělé osoby a co sociální pracovník OSPODu. Pomoc je zprostředkovávána těm, kteří potřebují zvláštní péči (např. OZP či ženy s mnoha dětmi). Je zajišťováno také zapůjčování kompenzačních pomůcek a je navázána úzká spolupráce se sociálními pracovníky na obcích. Dosud bylo v Pardubickém kraji zaregistrováno 12 800 uprchlíků. Proběhlo také mapování situace v příspěvkových organizacích, všechny volné kapacity již byly obsazeny. V České Třebové bylo pro ubytování uprchlíků vyčleněno 7 bytů, v místě funguje také terénní program.

Dagmar Steinbachová (Plzeňský kraj): Je vždy vhodné ověřit, zda je potřeba požadované pomoci odůvodněná. Pokud se jedná o větší skupiny či osoby se zdravotním postižením, probíhá na obci sociální šetření.

Gabriela Svobodová (Moravskoslezský kraj): Kraj má zřízeny asistenční telefonní linky, kde je konzultován výběr vhodné sociální služby. Dále jsou mapovány a vytvářeny kapacity pro osoby, které by mohly být umístěny do sociálních služeb a je zajišťována krizová pomoc prostřednictvím sociálních pracovníků na obcích.

Iva Divoká (Jihočeský kraj): Odbor sociálních věcí kraje v asistenčním centru vypomáhal, nyní je věc již řešena krizovým štábem, který v případě potřeby odbor kontaktuje. Byly zprovozněny dvě budovy, ve kterých dříve sídlily domovy pro seniory, jedna bude určena pro seniory a osoby se zdravotním postižením, druhá je určena pro matky s dětmi.

Erika Volavková (kraj Vysočina): Asistenční centrum je umístěno v prostorách odboru azylové a migrační politiky, krizový štáb se schází každý týden, jednání se účastní také zástupci odboru sociálních věcí, zdravotnictví a romský koordinátor. I kraj Vysočina obnovil pro ubytování uprchlíků provoz dvou budov, které dříve sloužily jako domovy pro seniory.

Andrea Klimečková (Liberecký kraj): KACPU je umístěno v sídle krajského úřadu, v prostorách bývalého očkovacího centra, pracovníci sociálního odboru zde mají služby. V prostorách centra se nacházejí i noclehárny. Situace seniorů a osob se zdravotním postižením je řešena operativně.

Radek Schindler (hl. m. Praha): Praha prozatím provedla registraci 70 260 lidí. Nyní se asistenční centrum přesunulo z Kongresového centra do Vysočan. Činnost centra zajišťuje krizový štáb a Centrum sociálních služeb Praha, nezastupitelná je také činnost dobrovolníků. Problémem je v případě osob se zdravotním postižením vstup do pobytové služby, který je podmíněn lékařským posouzením. Nyní je potřebné posouzení zajišťováno např. lékařem v daném zařízení. Hodně těchto pobytů je krátkodobých v délce trvání 4-5 dnů. Vzhledem k náročnosti situace se objevuje také potřeba psychologické pomoci nejen pro uprchlíky, ale také pro pracovníky asistenčních center.

6. Jak je zajištěna v jednotlivých krajích dostupnost veřejné dopravy pro osoby s omezenou schopností pohybu nebo orientace (zejména pro osoby s těžším zdravotním postižením), četnost bezbariérových spojů v železniční i meziměstské autobusové dopravě.

- Přispívají kraje městům na provoz speciální dopravy pro osoby se zdravotním postižením (přeprava mikrobusey)?

Václav Krása (NRZP ČR): Zdůraznil důležitost bezbariérové dopravy. Národní rada v tomto ohledu úzce spolupracuje se Správou železnic a s Českými drahami. U vlaků je však problémem dlouhá doba živostnosti vozů. U autobusové dopravy je trend nastavený dobře, problémem zůstávají meziměstské spoje, které ještě bezbariérové často nejsou. Speciální doprava ode dveří ke dveřím pro osoby s těžkým zdravotním postižením funguje v Praze, od ledna tuto službu zajišťuje BEZBA doprava. V současné době ale značně vzrostl zájem klientů a vzhledem k tomu, že obslužnost zajišťuje 35 vozidel, není její kapacita dostatečná. Cena jedné jízdy po Praze je 50 Kč. Již byla zaslána žádost o navýšení kapacity, nejdříve to bude možné ale až od nového roku.

Jiří Vencel (NRZP ČR): Od okamžiku, kdy začaly prudce stoupat ceny pohonných hmot, narostl i počet požadavků na zajištění tohoto typu dopravy.

Dagmar Steinbachová (Plzeňský kraj). Kraj uvažoval o zavedení dopravy ode dveří ke dveřím, ale problémem je vhodně identifikovat cílovou skupinu. V krajském plánu je obsažen úkol do konce roku 2023 zpracovat analýzu potřebnosti této služby. Autobusy jsou plně bezbariérové, vlaky jsou bezbariérové částečně.

Radek Schindler (hl. m. Praha): Aktuální stav bezbariérovosti jednotlivých druhů MHD v Praze je následující: autobusy městské mají 100 % spojů bezbariérových, autobusy příměstské a regionální 77 % spojů, tramvaje 69 %, železnice na území Prahy 89 %. Limitem zůstává bezbariérová přístupnost nástupišť. U metra je bezbariérově přístupných 46 z 61 stanic. Na území hl. města je dále provozována speciální služba mikrobuseů na objednání pro zvláště těžce zdravotně postižené – BEZBA doprava. Praha poskytuje dotaci k zajištění BEZBA dopravy ve výši 60 mil. Kč za rok, 12 mil. pak poskytuje Středočeský kraj, tato služba je totiž poskytována i v rámci prvního vnějšího pásma PID.

Pavel Ptáčník (ÚV ČR): Veřejná doprava by měla být co nejvíce bezbariérová, tím se eliminují i požadavky na další druhy dopravy. MD vydalo metodické příručky pro objednávání přepravy v rámci veřejných služeb – autobusové i železniční.

Edita Moučková (Pardubický kraj): Kraj navázal spolupráci s dopravní fakultou, probíhá mapování bezbariérovosti autobusových zastávek v obcích s rozšířenou působností, je také zvažováno zavedení symbolu bezbariérovosti, který by byl umístěn do jízdních řádů. Na provoz speciální dopravy kraj městům nepřispívá. Kraj podporuje neziskové organizace, které provozují speciální dopravu v rámci Programu podpory aktivit navazujících na služby poskytované podle zákona o sociálních službách. Speciální dopravu pro OZP podporují ve svém území i obce.

Václav Krása (NRZP ČR): Speciální dopravu ode dveří ke dveřím není možné provozovat po celém kraji, ale pouze v rámci větších měst. Lidé by si také vždy měli alespoň část nákladů financovat sami. Dodal, že problémem je návaznost dopravy mezi jednotlivými kraji.

Andrea Klimečková (Liberecký kraj): V souvislosti s dopravou v rámci více krajů informovala o zavedení tří nových mezikrajských linek autobusové bezbariérové dopravy, které fungují každý den (např. Liberec-Praha).

7. Aktuální opatření Národního plánu podpory rovných příležitostí pro osoby se zdravotním postižením na období 2021-2025, které se mohou dotýkat činnosti krajů a krajských úřadů.

Bod byl přesunut na příští jednání.

8. Různé

Jiří Vencel vyzval k zaslání námětů a podnětů na témata pro další zasedání.

Poté poděkoval členkám a členům za účast, sdělil, že další zasedání je plánováno na podzim tohoto roku a jednání ukončil.

V Praze dne 21.04.2022

Zapsala: Blanka Espinoza
sekretariát VVOZP

Schválil: Jiří Vencel
předseda Odborné skupiny